

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حکمرانی اقتصادی

بررسی تجربه دو جهش ارزی در ایران

مهدی غضنفری
رئیس مدرسه حکمرانی شهید بهشتی
دی ماه ۱۳۹۷

فهرست مطالب

- مقدمه: مسئله چیست؟
- بخش اول: مرور تجربیات تحریمهای سال ۹۱ در حوزه ارز و کالا
- بخش دوم: مرور تجربیات تحریمهای سال ۹۷ در حوزه ارز و کالا
- بخش سوم: مدلسازی مراحل مختلف جهشهای ارزی در تحریمها
- جمع بندی: چه باید کرد؟

مسئله: چالش جهش ارزی در ایران

- مسئله: هر چند سال یکبار جهش ارزی داریم.
- مقدار: افزایش حدوداً ۱۰۰۰۵ برابری ارز بطور روزانه در ایران
- علت اصلی: وجود فرایندهای تباهنده در اقتصاد و ...
- ریشه‌های اقتصادی: تورم، نقدینگی، ناکارآمدی و ...
- ریشه‌های سیاسی: تحریمها، عنادورزی و ...

بازار ارز (انواع قیمت ارز)

- ارز اقتصادی: قیمت ارز براساس فرایندهای اقتصادی کشور
- ارز سیاسی: افزایش قیمت ارز ناشی از تحریمها، محدودیتها و روابط سیاسی
- ارز هیجانی: قیمت ارز بر اثر ناامیدی، هیجان منفی، نگرانی و تیرگی افق آینده اقتصادی کشور..

بخش اول

مرور تجربیات تحریمهای سال ۹۱ در حوزه ارز و کالا

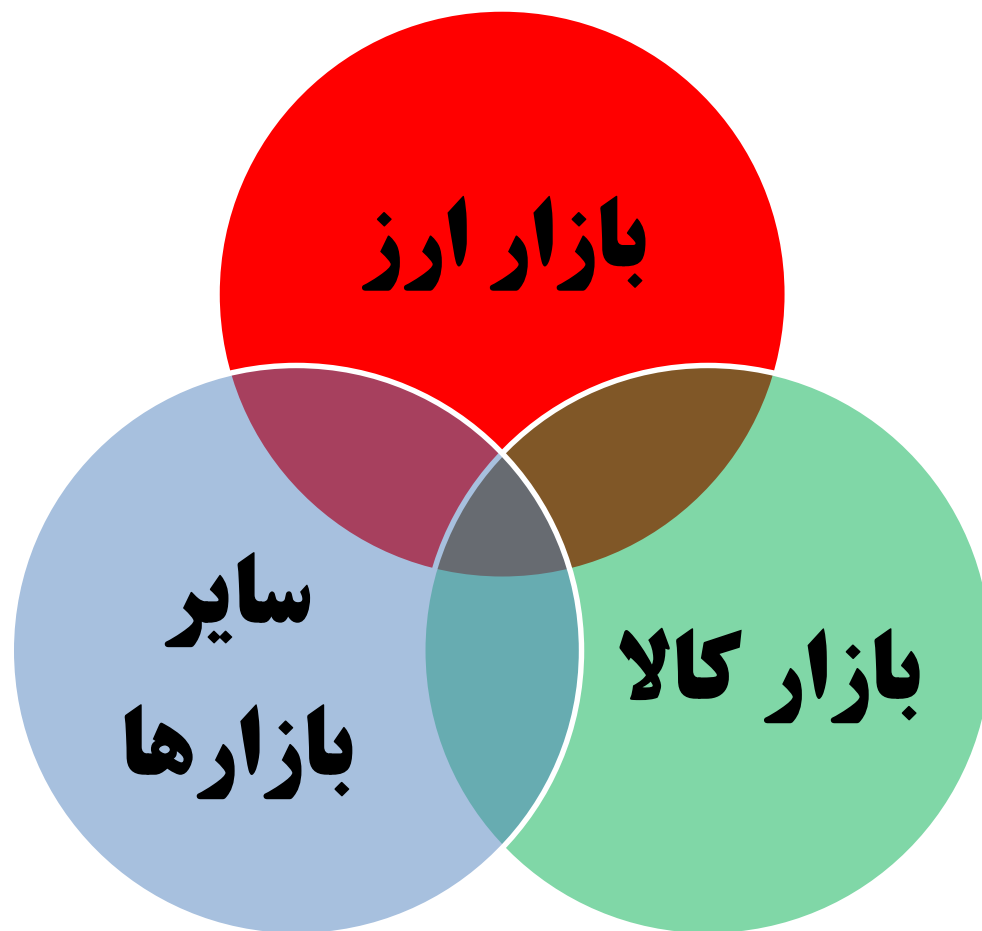
یادآوری برخی نکات در آن روزها

- شرایط اقتصاد کشور در تحریمهای سالهای ۹۰ و ۹۱
- ستاد تدابیر ویژه
- کارگروههای دستگامی
- تابستان پرکار ۹۱
- وضعیت رسانهها و مواضع جناحهای سیاسی کشور
- التهاب، انتظار، سیل اخبار منفی و هجمه فلج کننده
- و ...

گروه اول سوالات آن روزها

- نوع تحریمها؟
- نحوه گسترش آنها؟
- دامنه تحریمها:
- آیا نفت را در بر می گیرد؟
- آیا بانک مرکزی را؟
- آیا بانکهای تجاری را؟
- آیا حمل و نقل را؟
- آیا کشتیرانی را؟
- آیا واردات را؟
- آیا صادرات را؟
- و آیا...؟؟
- آثار تحریمها:
- بر بازار ارز؟
- بر بازار کالا؟
- بر بازار سرمایه؟
- بر بازار پول؟
- بر تولید؟
- بر تجارت و نقل و انتقال پول؟
- بر زندگی مردم؟
- بر امید و اعتماد مردم؟
- بر سرمایه گذاری، آینده کشور؟
- و بر...؟؟

اولین مشکل جدی: بالا رفتن قیمت ارز

گروه دوم سوالات

- چرا قیمت ارز بالا رفت؟
 - کاهش فروش نفت و فراورده‌های نفتی
 - مشکلات در مسیر انتقال ارز حاصل از فروش نفت
 - بهم خوردن رابطه عرضه و تقاضای ارزی
- آیا تنها علت افزایش قیمت ارز، تحریمها بود؟
 - سهم تحریمها؟
 - سهم سایر عوامل؟

تحقیق پیرامون علل تغییر قیمت ارز

مراجعه به منابع علمی و کارشناسان عوامل و شرایط تضعیف نرخ ارز در ادبیات مرتبط:

- ۱- ادامه کسری در موازنه پرداخت‌های کشور؛
- ۲- استقراض خارجی و یا کاهش در میزان ذخیره طلا و ارزهای خارجی؛
- ۳- تورم داخلی (بیش از تورم خارجی)؛
- ۴- بی‌اعتمادی به پول داخلی، انتظار یا پیش‌بینی رخداد در حوزه‌های سیاسی؛
- ۵- سیاست‌های دولت در حوزه بودجه‌ریزی و عملکرد هزینه‌ای؛
- ۶- خط مشی‌های دولت در مورد نحوه تنظیم بازارها؛
- ۷- وضعیت اقتصادی شامل سرمایه‌گذاری، **رشد عرضه پول**، نرخ رشد اقتصادی..

مدلهای تعیین قیمت ارز

- (۱) بر مبنای وضعیت عرضه و تقاضای ارز (تراز پرداختها)

- (۲) بر مبنای برابری قدرت خرید Purchasing Power Parity (PPP)

- و ...

تعیین قیمت ارز بر مبنای وضعیت عرضه و تقاضای ارز (تراز پرداختها)

وضعیت مصارف
ارزی کشور

وضعیت درآمدهای
ارزی کشور

اگر دایره سبز رنگ از دایره قرمز رنگ کوچکتر شود افزایش قیمت ارز رخ می دهد.

موارد موثر درآمدها و مصارف ارزی کشور (تراز پرداختها، تراز سرمایه، تراز تجاری)

ردیف	موارد مصرفی
۱	واردات کالا
۲	واردات خدمات
۳	خروج سرمایه (سرمایه‌گذاری در خارج)
۴	قاچاق و ...
	۱۰۰

ردیف	موارد درآمدی
۱	صادرات نفت و فراورده‌ها
۲	صادرات غیرنفتی
۳	صادرات خدمات (شامل خدمات فنی)
۴	ورود سرمایه و ...
	۱۰۰

عوامل کاهشدهنده درآمدهای ارزی و عوامل افزایشدهنده مصارف ارزی

ردیف	عوامل افزایشدهنده مصارف
۱	افزایش واردات کالا
۲	افزایش واردات خدمات
۳	افزایش خروج سرمایه (و ذخیره خانگی)
۴	افزایش قاچاق و ...
	۱۲۰

ردیف	عوامل کاهشدهنده درآمدها
۱	کاهش مقدار و قیمت نفت صادراتی
۲	کاهش حجم صادرات غیر نفتی
۳	کاهش صادرات خدمات
۴	کاهش ورود سرمایه خارجی و ...
	۸۰

برخی راهکارها برای حل گروه دوم مشکلات

- تشکیل جلسات ستاد تدابیر ویژه با سرعت و دقت بیشتر
- تشکیل کارگروه‌های جدید با حضور تیم اقتصادی
- همراه کردن برخی نمایندگان مجلس به تشخیص مجلس
- تلاش برای کشف قیمت جدید ارز
- اخذ نظر مساعد رییس جمهور برای قیمت گذاری جدید
- تشکیل مرکز مبادله ارزی در وزارت صمت با مشارکت بانک مرکزی
- تبلیغات گسترده برای معرفی مرکز بعنوان تکیه‌گاه ارزی کشور
- و ...

جزئیات برخی راهکارها برای بازگشت تعادل براساس مدل عرضه و تقاضا

برنامه ریزی برای کاهش مصارف ارزی (انقباضی) از طریق:

- گروه بندی کالاهای وارداتی (و ممنوعیتهای وارداتی)
- گروه بندی خدمات ارزبر (و ممنوعیت مصارف لوکس)
- توجه به تولید داخلی متناسب با گروه بندی (سرمایه گذاری روی گروههای مشکل ساز)
- متناسب سازی قیمت ارز (چند نرخ، دو نرخ، تک نرخ)
- سایر سیاستهای بانک مرکزی و بانکهای تجاری

برنامه ریزی برای افزایش درآمدهای ارزی (انبساطی) از طریق:

- تلاش برای فروش نفت بیشتر (از طریق همکاریهای دوجانبه یا چندجانبه)
- تلاش برای انتقال درآمدهای ارزی (روشهای تهاتری و یا توافقی بانکهای مرکزی)
- تسهیل و تشویق صادرات غیرنفتی (پیمان سپاری محدود)
- سایر سیاستهای بانک مرکزی و بانکهای تجاری

خود نمایی گروه سوم مشکلات

- نیاز فوری به وجوه ریالی و ارزی برای تامین کالاهای اساسی
- نقدینه خواهی بنگاههای برای تامین سرمایه در گردش
- نگرانی صادر کنندگان از پیمان سپاری ارزی
- شروع قاچاق صادراتی (صادرات کالاهای رایانه دار)
- صادرات مواد اولیه و کمبود آن برای بنگاههای داخلی
- هزینه های بالای دموراژ کشتیهای پهلو گرفته در بندر
- دعوای بورس کالا برای تعیین سقف قیمت (بر اساس ارز دولتی، ارز مبادله ای و ارز آزاد)
- و ...

برخی راه‌حلهای برای مشکلات گروه سوم

- تامین خط اعتباری ریالی توسط بانک مرکزی برای کالاهای اساسی
- **تامین ارز توسط وزارت نفت در بزننگای نیاز برای کالاهای اساسی**
- تامین سرمایه گردش توسط بانکهای تجاری در حد ممکن
- **کاهش تقریبا همه تعرفه‌های گمرکی به نصف مقدار قبلی**
- مشارکت بیشتر گمرکات برای مدیریت بهتر واردات و صادرات
- **تلاش برای بازار رسانی سریع کالاها**
- استفاده از توان بخش خصوصی در تولید، تجارت و صادرات بیشتر
- **و ...**

خودنمایی چهارمین گروه مشکلات

هشدار کارشناسان در مورد خط اعتباری بانک مرکزی و خطرات پول پر قدرت

- **آشکار شدن تورم اولیه بر اساس افزایش قیمت ارز**
- امکان بروز تورم بر اساس افزایش نقدینگی
- **وضعیت بودجه و رفتار بانکها در افزایش نقدینگی**
- ناهمسازی برخی رسانه‌ها، شدت گرفتن مشکلات سیاسی داخلی
- **عدم پذیرش ۱۳ شرکت بزرگ بیمه خارجی برای بیمه P&I کشتیهای ایرانی**
- ابهام و پرسش بسیار در مورد علل افزایش قیمت کالاهای صددرد تولید داخلی
- **تلاش بیشتر سازمان حمایت برای درک شرایط و قیمت گذاری کالاها**
- درخواست مصرانه خودروسازان برای افزایش قیمت خودرو و نگرانی در مورد اعتراضات مردمی با کمک برخی رسانه‌ها به درخواست خودروسازان (پراید کیلویی چنده؟)
- **التهاب در بازارها و فشار سوداگران برای بهم ریختن نظم بازارها**
- و ...

مراجعه به کارشناسان و ادبیات علمی

• تعیین قیمت ارز بر مبنای برابری قدرت خرید (PPP)

• با فرض برابری قدرت خرید در مورد همه کالاها و امکان تهیه تمامی آنها از دیگر کشورهای جهان، رابطهٔ نرخ ارز را می توان به صورت زیر نوشت:

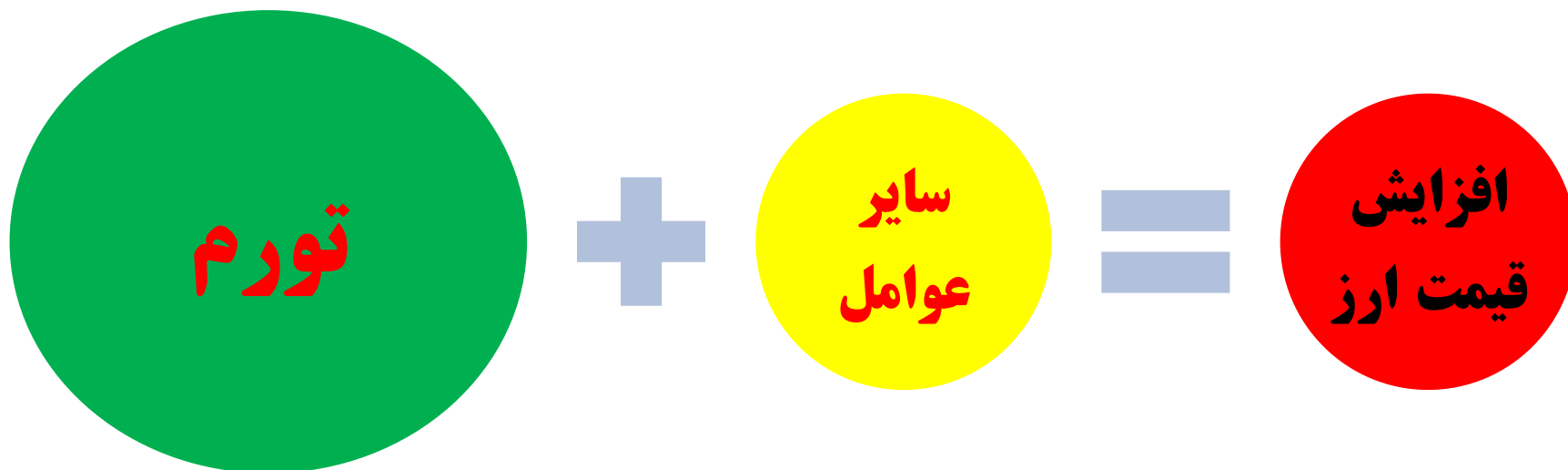
- قیمت سبد کالاهای خارجی / قیمت سبد کالاهای داخلی = نرخ ارز
- $E12 = CB1 / CB2$

• به این معنی که درصد تغییرات نرخ ارز، برابر است با

• تفاضل تغییرات تورم داخلی و خارجی.

- اگر نرخ تورم در داخل و خارج یکسان باشد، نرخ ارز نیز بدون تغییر باقی می ماند.
- اما اگر تورم داخلی بیشتر از تورم خارجی شود، در نتیجه انتظار افزایش نرخ ارز نیز وجود دارد.
- و همچنین اگر نرخ تورم داخلی کمتر از تورم خارجی بشود، نرخ ارز کاهش خواهد یافت.

تصویر یکسویه رابطه تورم و ارز (از یک رابطه دوسویه)

علل بروز تورم در داخل کشور

- افزایش نقدینگی (بر اساس نظریه مقداری پول)
- کاهش عرضه کالا در داخل کشور و یا افزایش تقاضا
- افزایش قیمت ارز (وجود رفتار سیستمهای دینامیکی میان پدیدهها)
- افزایش قیمت‌های جهانی در مورد کالاهای پایه
- بروز بحرانهای اجتماعی
- سیاستهای بودجه‌ای
- و ...

نظریه مقداری پول

(Quantity theory of money)

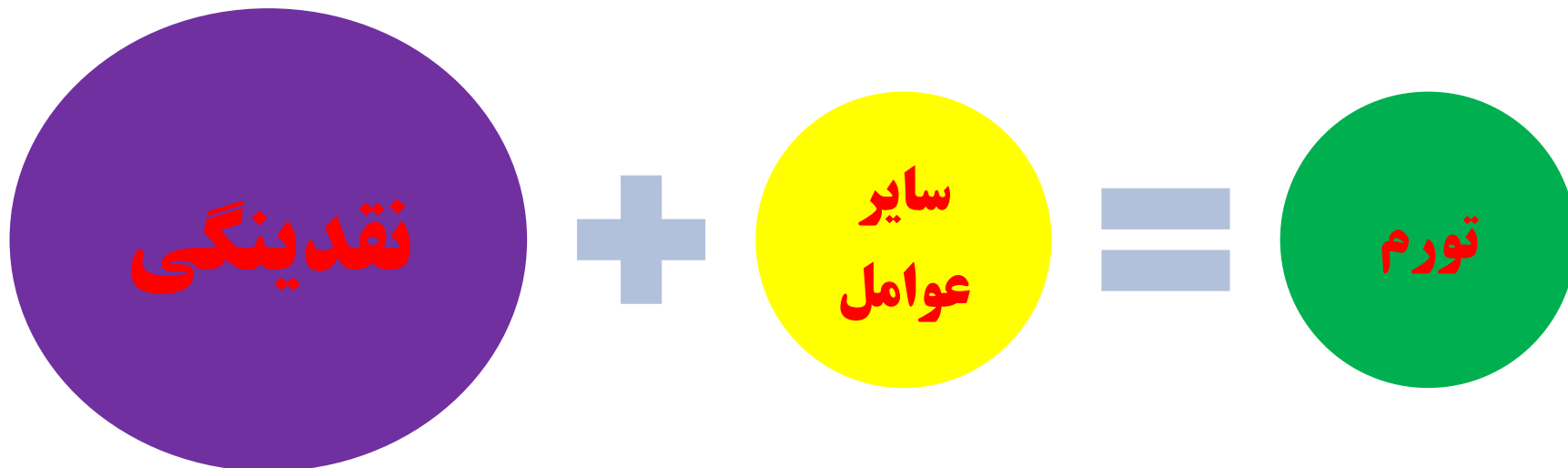
The Equation

$$M \times V \equiv P \times T \text{ (or } MV \equiv PY)$$

M	Money Supply	T	Transactions
V	Velocity of Circulation	Y	Real GDP
P	General Price Level		

M: حجم پول **V:** سرعت گردش پول **P:** سطح عمومی قیمت ها **Y:** تولید ناخالص داخلی واقعی

بخش یکسویه رابطه نقدینگی و تورم (از یک رابطه دوسویه)

تصویر یکسویه رابطه نقدینگی، تورم و ارز (از یک رابطه چندسویه)

راهکارها برای برخورد با گروه چهارم مشکلات

- پذیرش نظر منتقدان در مورد مدیریت نقدینگی و شروع جلسات تحول بانکی با حضور رییس جمهوری و دبیری وزارت اقتصاد
- **تلاش برای ذخیره سازی توسط بخش خصوصی**
- برخورد با بانکهای غیرپاسخگو در مورد نحوه مصارف ارز (برداشت شبانه)
- **مدیریت التهابات برای بازگشت آرامش به بازار**
- حل تناقض میان طرفین مشاجره در بورس کالا و در سایر حلقه‌های زنجیره‌های تولید چندحلقه‌ای (لبنیات، پتروشیمی، فولاد، و...)
- **جلسات بسیار برای تعیین قیمت خوراک پتروشیمی ها**
- ورود قوه قضاییه برای شناسایی و مجازات سوءاستفاده کنندگان
- ...

روزهای خداحافظی

- رسیدن به بازار ارز تقریبا آرام
- ذخیره‌سازی کالای اساسی و دستیابی به بازار کالای غیرملتهب
- بهبود نسبی اوضاع تولید و صادرات
- مدیریت واردات بر اساس نقش محوری مرکز مبادله ارزی
- تعیین تکلیف در مورد گروه‌های معارض منافع اقتصادی
- شروع جلسات کمیته کشاورزی و کمیته معدن با حضور رییس جمهور
- برگزاری انتخابات ریاست جمهوری
- شروع بکار دولت یازدهم
- و ...

بخش دوم

**مرور تجربه تحریمهای سال ۹۷
در حوزه ارز و کالا**

مرور وضعیت اقتصادی در تحریمهای جدید

- شروع بکار دولت جدید و اعلام خالی بودن خزانة و انبارهای کالا
- متهم کردن دست اندرکاران مبارزه با تحریم به کاسبان تحریم
- تبلیغات بی امان در مورد غلط بودن تصمیمات دولتهای قبلی
- فراهم کردن آمادگی محیطی برای امضای برجام و نهایتاً امضای آن
- ایجاد انتظارات فراوان در مردم نسبت به برجام
- دور ریختن تجربیات گذشته (تعطیلی مرکز مبادله ارزی و ...)
- بی توجهی به رکود شدید و اعلام رشدهای بالای اقتصادی
- خروج آمریکا از برجام و بالا رفتن قیمت ارز
- بروز شرایط اقتصادی ناهموار در سالهای ۹۶ و ۹۷
- و ...

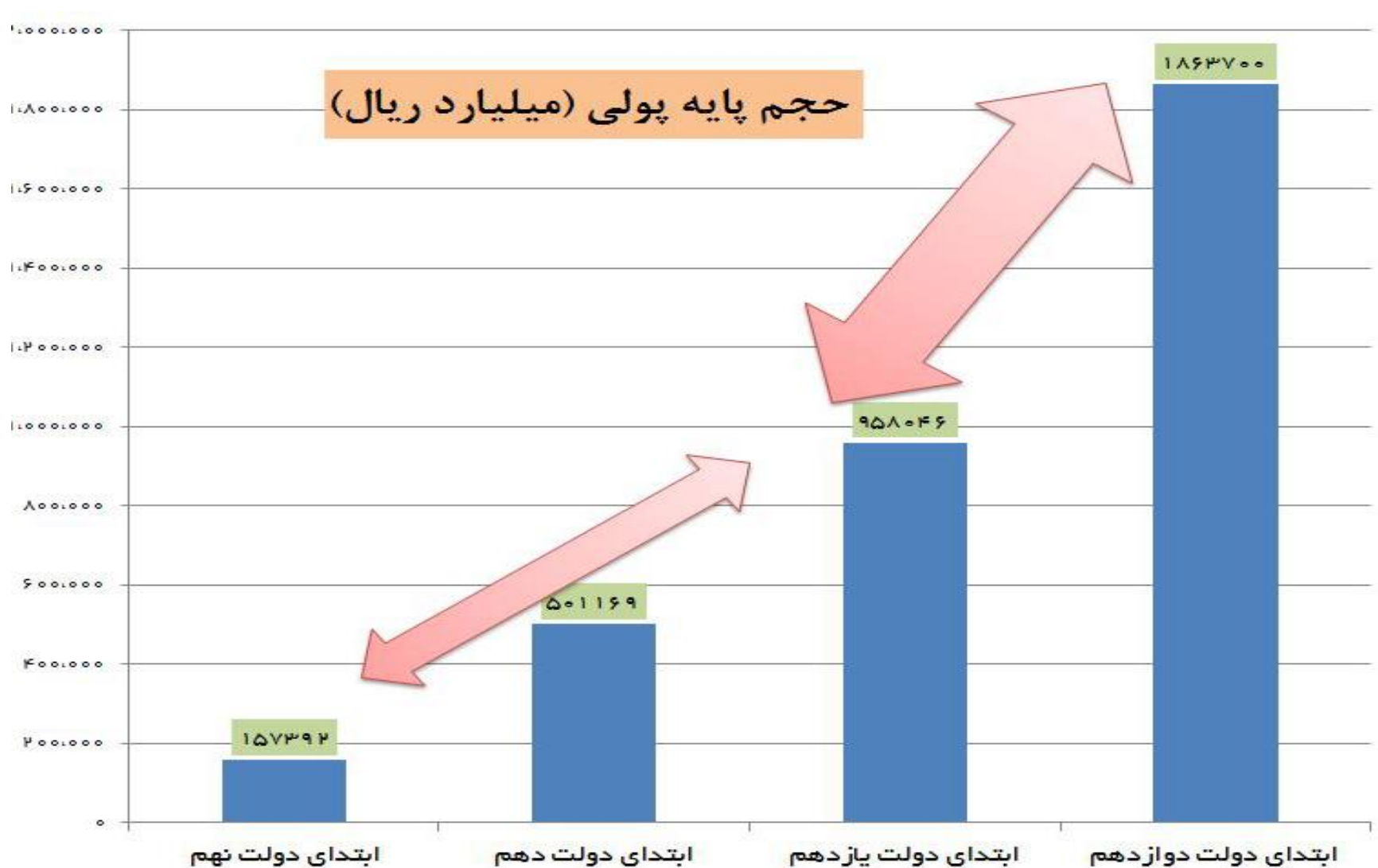
تحریمهای جدید و آثار اولیه آن

- افزایش چندین باره قیمت ارز (دولتی، نیمایی، سنایی، کوچه و خیابان)
- کمبود برخی کالاهای عادی در کشور و تبدیل شدن آن به یک مسئله ملی
- بی اعتمادی و ناامیدی گسترده در مردم
- ورود همه مقامات و در راس آنها مقام معظم رهبری برای حل مشکل
- فروش سکه و ارز مداخله ای بسیار زیاد ولی با اثرات بسیار کم
- استعفا و یا استیضاح اعضای تیم اقتصادی دولت و رییس کل بانک مرکزی
- انتظار برای ابرتورم، بیکاری گسترده و نرخ رشد منفی در سالهای آتی
- و ...

طرح سوالات تکراری

- آیا افزایش قیمت ارز بدلیل تحریم است؟
- سایر پارامترهای اقتصادی چه نقشی دارند؟
- وضعیت نقدینگی چگونه است؟
- تا چه حد آماده مقابله با تحریمها و افزایش قیمت ارز هستیم؟
- و ...

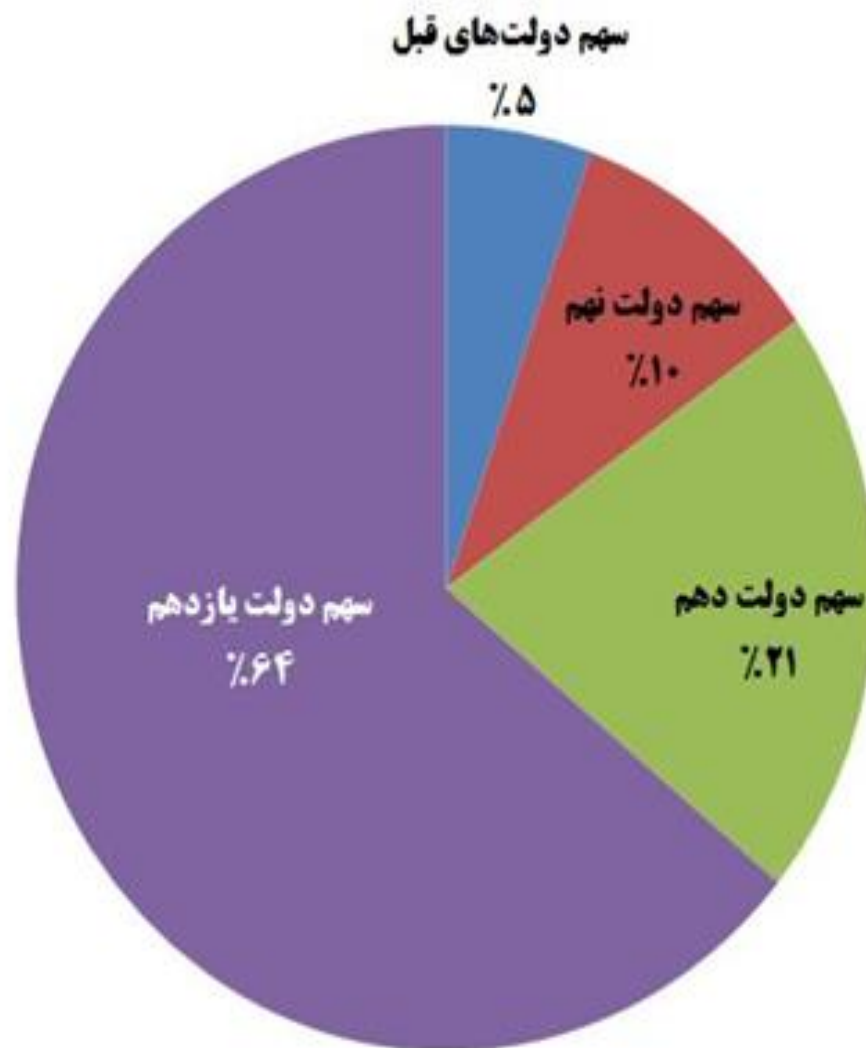
حجم پایه پولی در ۴ دولت اخیر

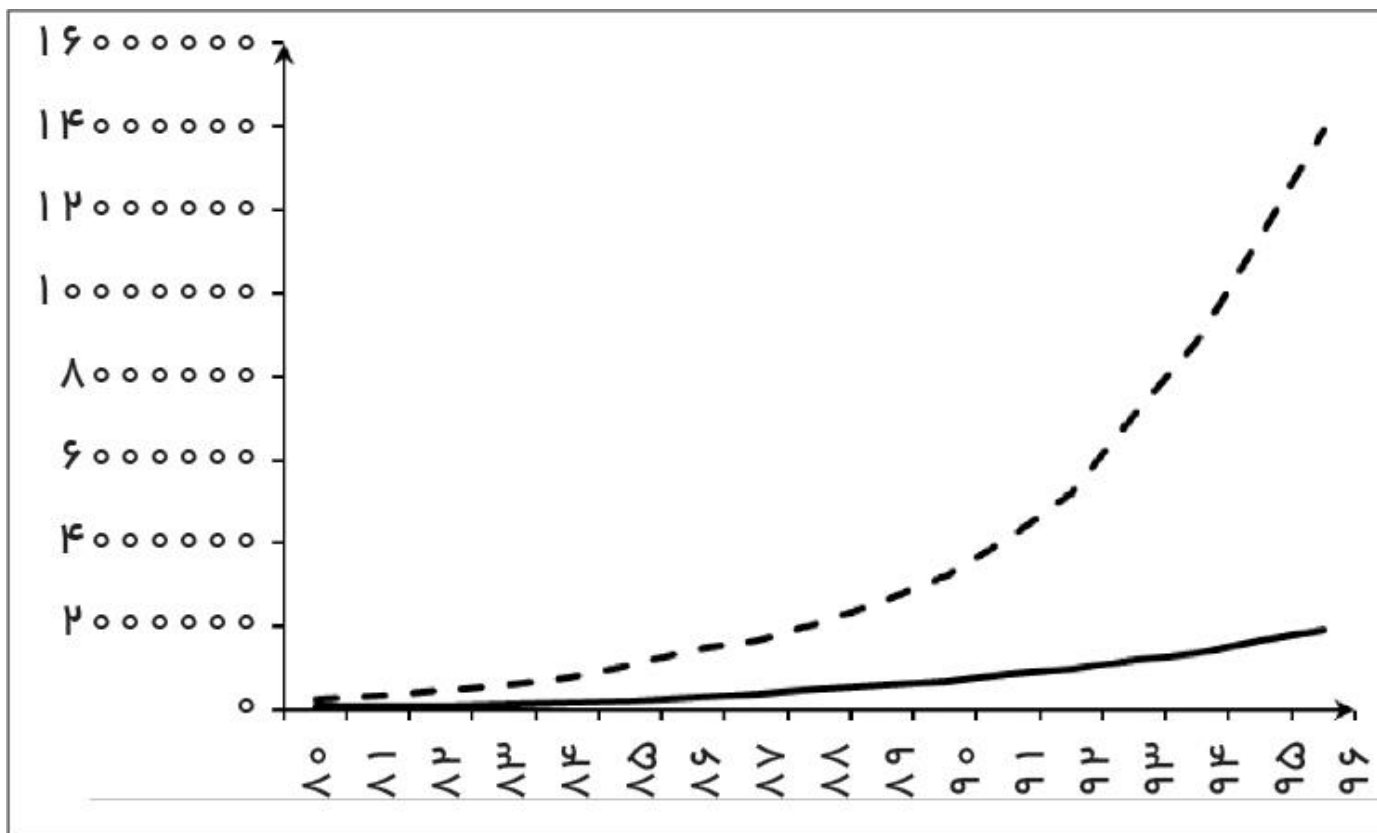
حجم نقدینگی در ۴ دولت اخیر

سهم دولتها از غول ۱۳۳۳ هزار میلیارد تومانی نقدینگی

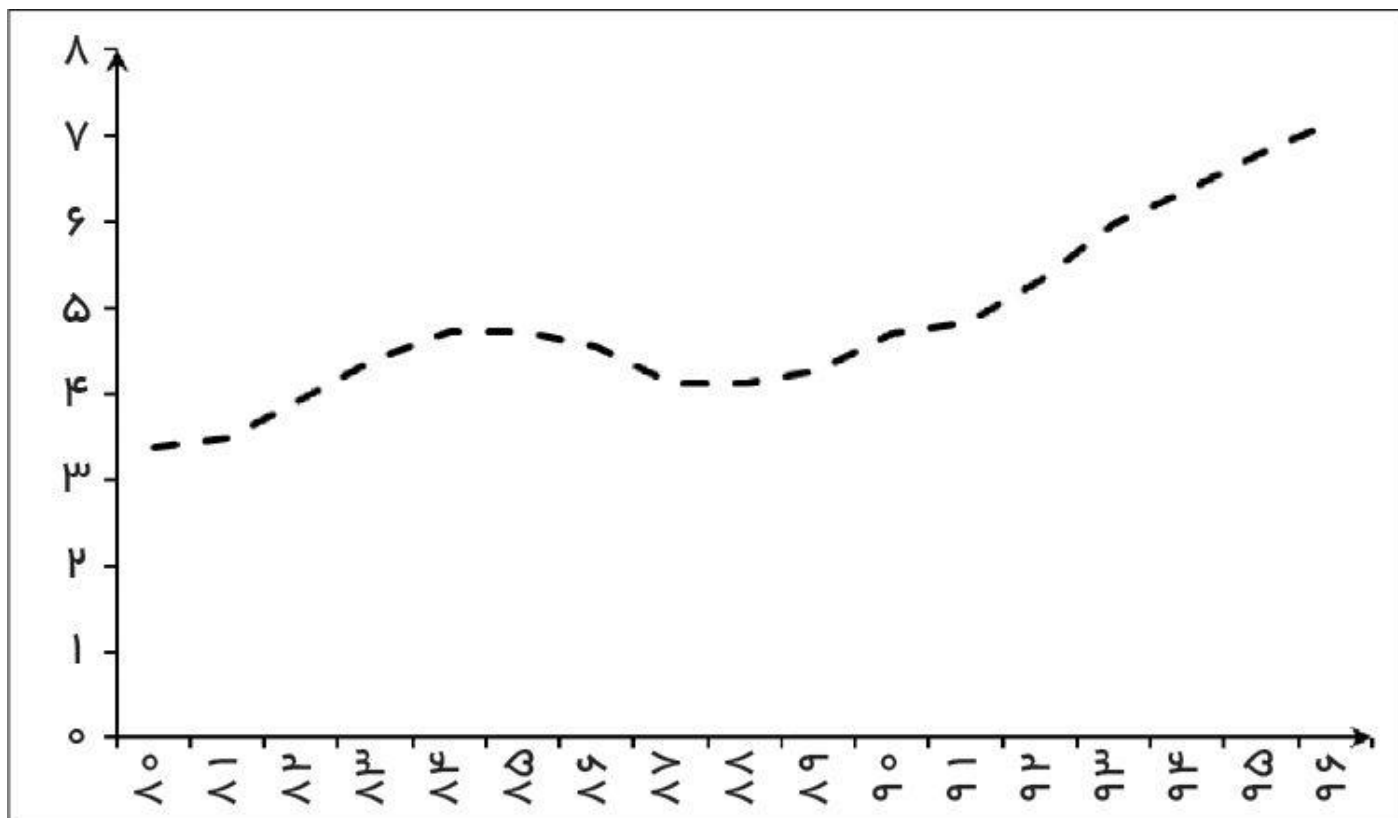

تغییرات پایه پولی و نقدینگی

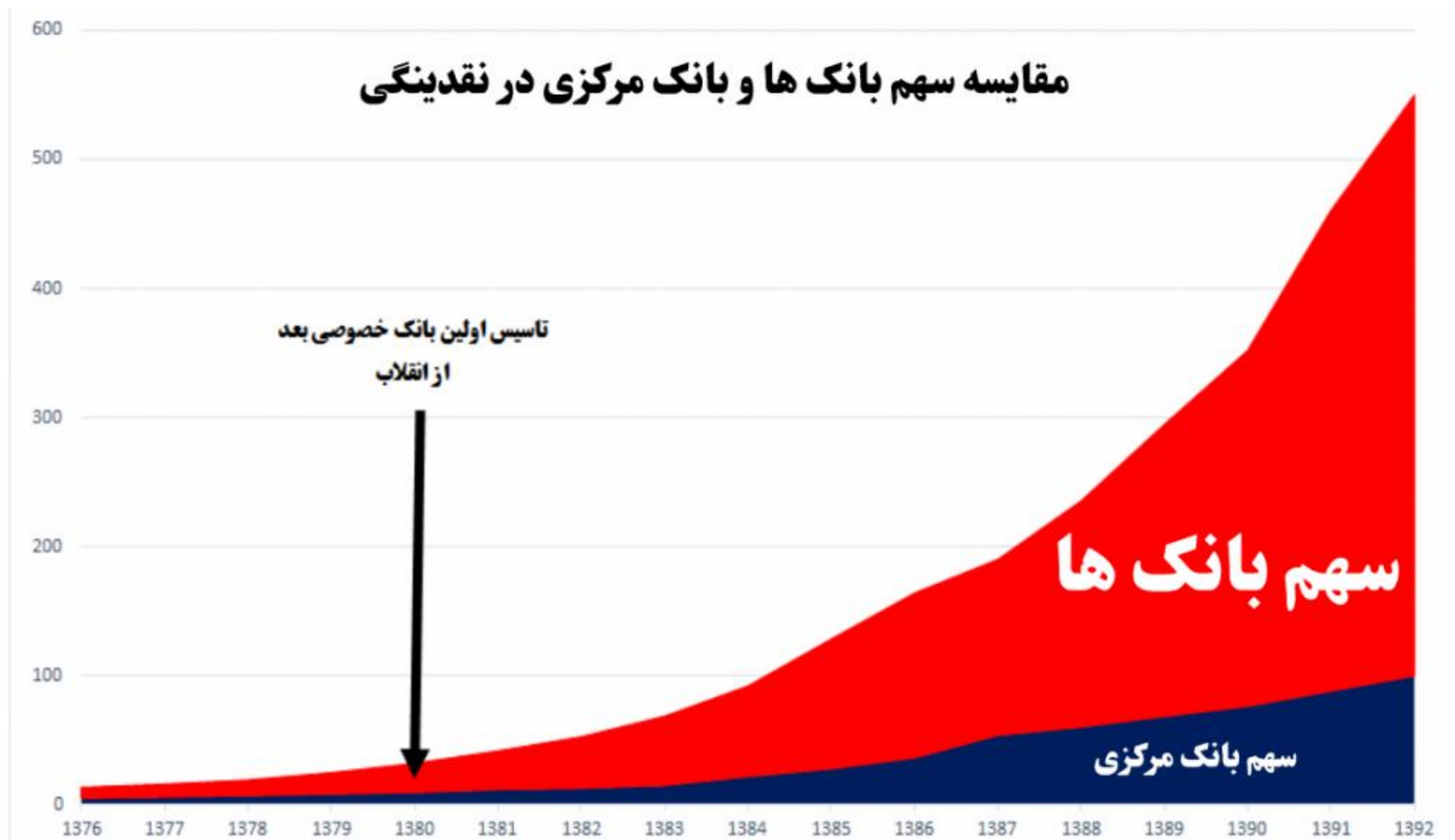
▲ نمودار ۲- تغییرات پایه پولی و نقدینگی

تغییرات ضریب فزاینده پولی

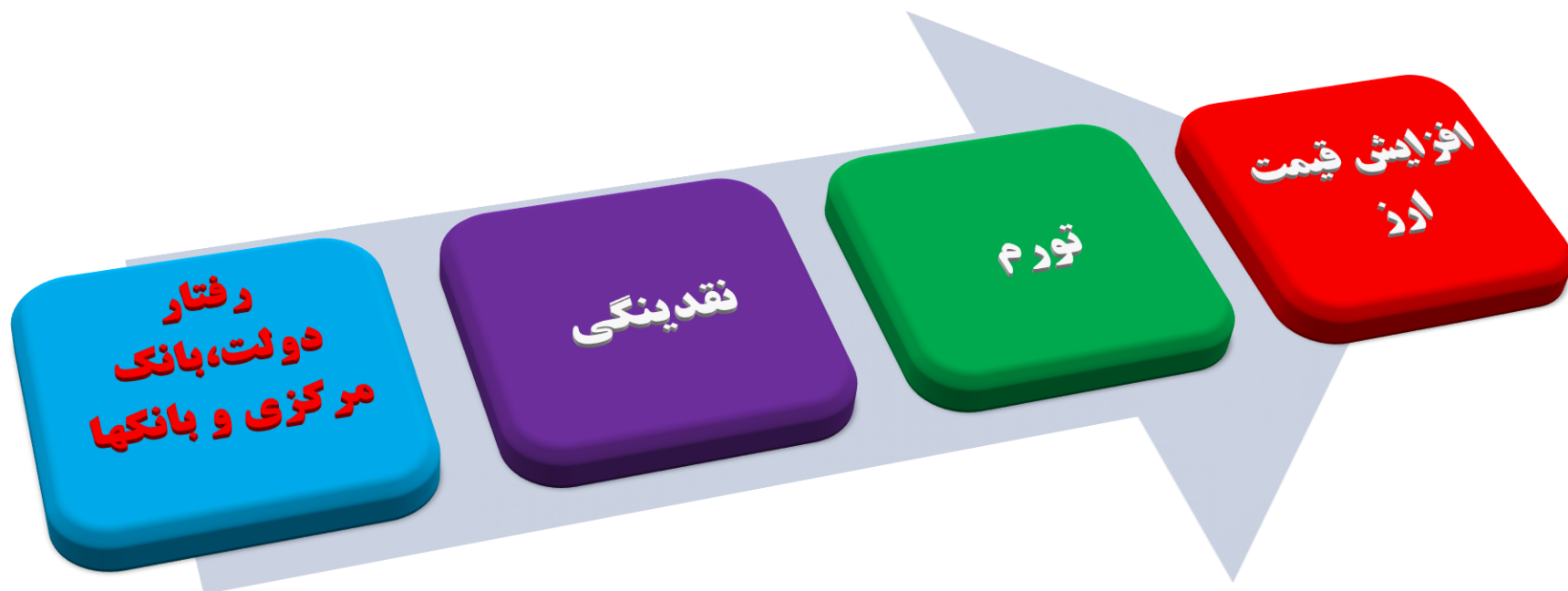

▲ نمودار ۳ - تغییرات ضریب فزاینده پولی

نقش بانکها و بانک مرکزی در نقدینگی

تصویر یکسویه رابطه نقدینگی، تورم، ارز و رفتار دولت (از یک رابطه چندسویه)

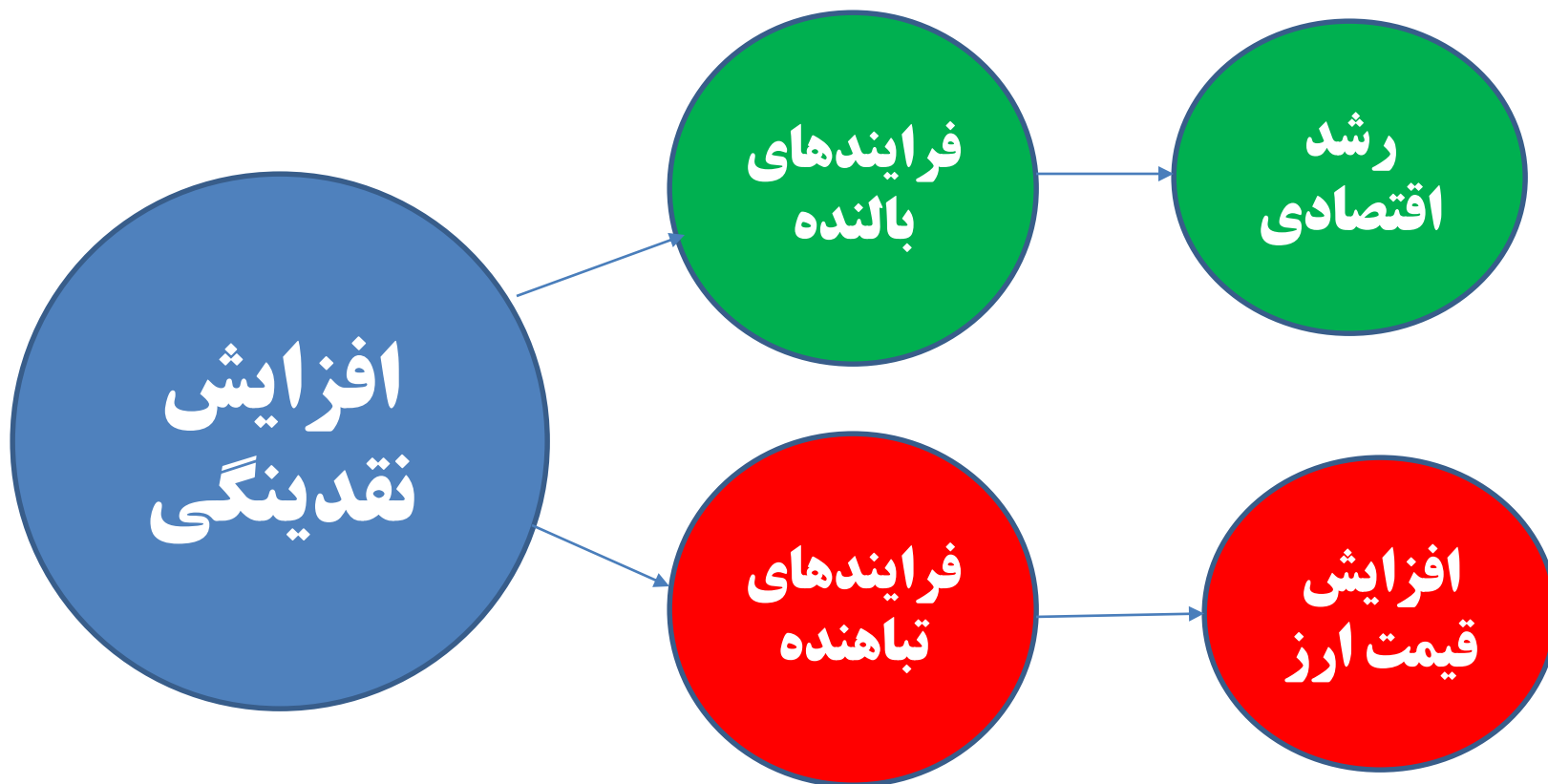

رابطه فرایند افزایش نقدینگی با رشد اقتصادی؟

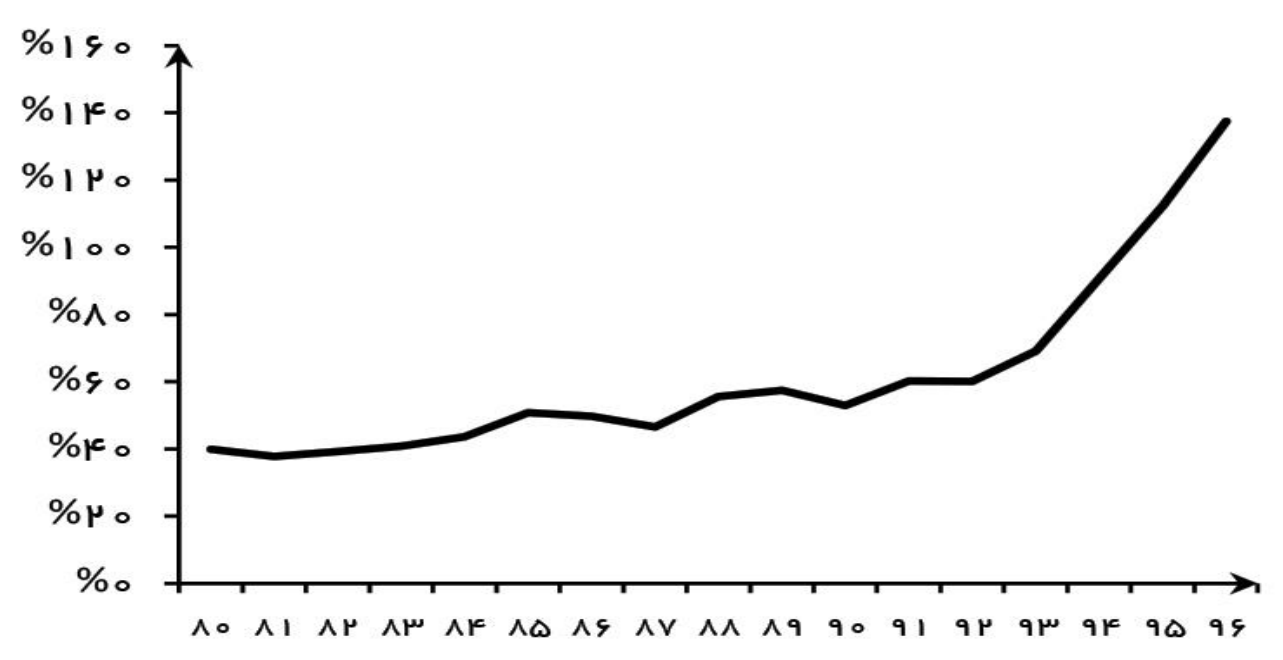

رشد اقتصادی؟؟

فرایندهای بالنده و تباهنده در مسیر اقتصاد ما (دو راهی اقتصاد: بزرگ شدن اقتصاد یا مجاله شدن ریال)

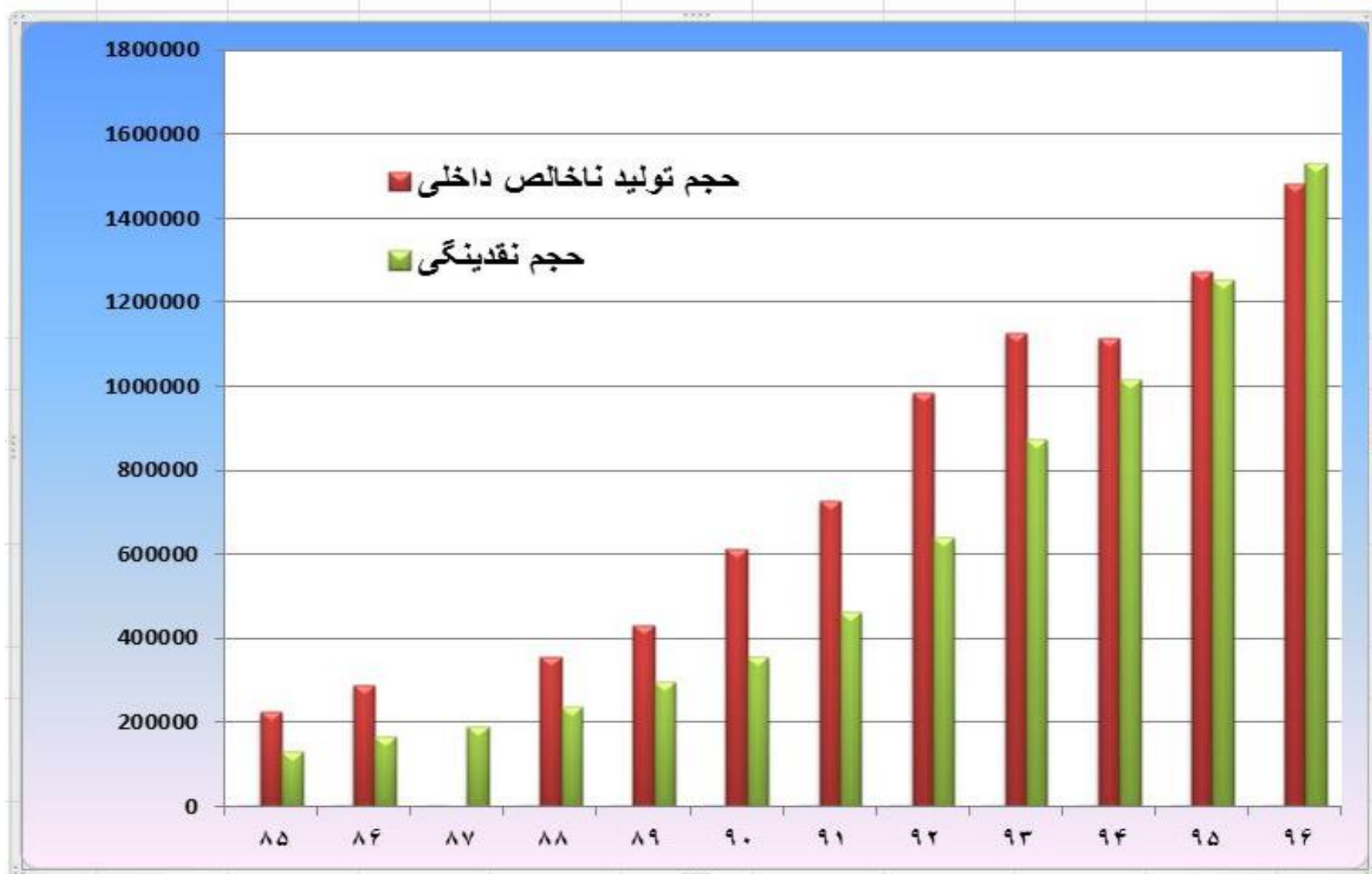
نسبت نقدینگی به تولید ناخالص داخلی (مازاد نقدینگی باید مجاله شود: کاهش ارزش ریال)

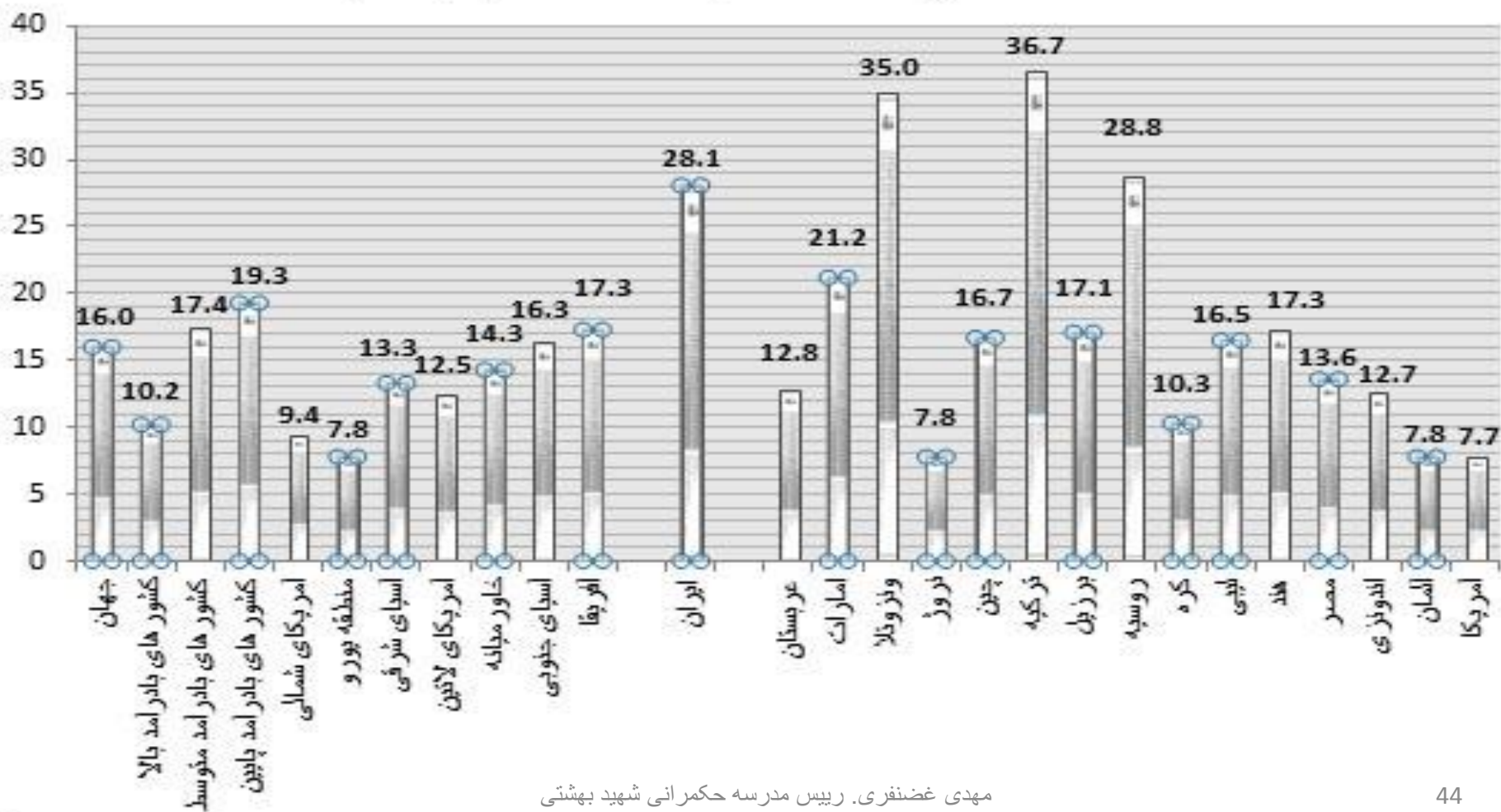
▲ نمودار ۱ - تغییرات نسبت نقدینگی به تولید ناخالص اسمی

از مهمترین دلایل عبور نقدینگی از تولید ناخالص داخلی، **تخلیه نشدن اثرات تورمی** رشد نقدینگی در سال‌های اخیر است. با توجه به بالا بودن نرخ سود بانکی، بخش عمده نقدینگی به تقاضا تبدیل نشد و این پدیده باعث شد نقدینگی خلق شده منجر به تغییر سطح عمومی قیمت‌ها و رشد اسمی تولید ناخالص داخلی نشود.

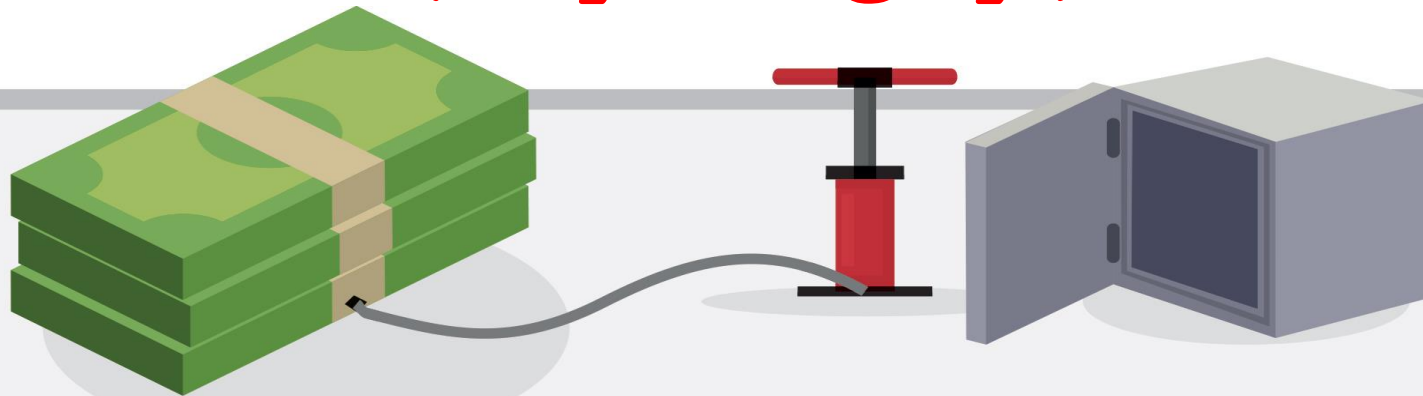
نقدینگی و تولید ناخالص داخلی

میانگین نقدینگی در سال های (1999-2008) (درصد)

چرا متهم اصلی دست به خرابکاری می زند؟! (دوستی خاله خرسه!!)

علل پیروی دولت‌ها از سیاست افزایش حجم پول

انگیزه تراز پرداخت‌ها

در کشورهای با کسری حساب جاری ممکن است سیاستگذاران اقدام به کاهش ارزش پول خود کنند.

انگیزه درآمد

چنانچه دولت با بدهی مواجه باشد، انگیزه دارد که با ایجاد تورم غیرمنتظره از طریق افزایش حجم پول درآمد کسب کند.

انگیزه اشتغال

سیاست پولی به قیمت افزایش تورم می‌تواند اشتغال را افزایش دهد.

افزایش تورم

بر هم زدن تعادل بخش پولی اقتصاد

آسیب رساندن به بخش حقیقی و ایجاد اختلال در اقتصاد

ایجاد اختلال در اقتصاد می‌تواند انگیزه‌های سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی را از بین ببرد.

انعطاف بیش از حد بانک مرکزی می‌تواند نوسانات سیکل‌های تجاری را تشدید کند.

سیاستمداران با برداشت از منابع بانک مرکزی و نگاه کوتاه‌مدت، به سلامت بلندمدت اقتصاد آسیب می‌زنند.

**تبعات اقتصادی
دست‌درازی دولت
به منابع بانک مرکزی**

مقایسه بخش واقعی با بخش پولی اقتصاد ایران

۱۳۵۸ تا ۱۳۹۶	شاخص
۲۶۷۰ برابر	تولید ناخالص داخلی (به قیمت جاری)
۲.۲۵ برابر	تولید ناخالص داخلی (به قیمت پایه)
۱.۸ برابر	جمعیت
۷۵۰ برابر	شاخص قیمت مصرف کننده (ایران)
۳.۳۷ برابر	شاخص قیمت مصرف کننده (آمریکا)
۶ هزار برابر	حجم نقدینگی در اقتصاد ایران
۱۸۰۰ برابر	پایه پولی (تا سال ۹۷)
۷۰۰ برابر	نرخ دلار (تا سال ۹۷)

مقایسه بخش واقعی با بخش پولی اقتصاد ایران

شاخص	۱۳۵۸ تا ۱۳۹۶
تولید ناخالص داخلی (به قیمت جاری)	۲۶۷۰ برابر
تولید ناخالص داخلی (به قیمت پایه)	۲.۲۵ برابر
جمعیت	۱.۸ برابر
شاخص قیمت مصرف کننده (ایران)	۷۵۰ برابر
شاخص قیمت مصرف کننده (آمریکا)	۳.۳۷ برابر
حجم نقدینگی در اقتصاد ایران	۶ هزار برابر
پایه پولی (تا سال ۹۷)	۱۸۰۰ برابر
نرخ دلار (تا سال ۹۷)	۷۰۰ برابر

- به وضوح مشخص است که میان «بخش پولی» و «بخش واقعی» اقتصاد ایران طی ۴۵ سال گذشته، یک شکاف عمیق ایجاد شده که نقدینگی نقش محوری را در آن بازی می کند.

رویکردهای پیشنهادی برای کنترل قیمت ارز بر اساس مدل برابری قدرت خرید

- بر مبنای «برابری قدرت خرید» باید افزایش تورم را مهار کرد.
- بر اساس «نظریه مقداری پول» باید به رشد نقدینگی مهار زد.
- بر مبنای «کاهش فشار دولت به بانک مرکزی» باید هزینه‌های دولت را کنترل کرد.
- برای کاهش «فشار بانکها به بانک مرکزی» باید ساختار لِرزان بانکها را استحکام بخشید.
- بر اساس «نظریه ناکارآمدی ساختارها» باید حداقل طرحهای هفتگانه تحول اقتصادی دولتهای نهم و دهم را پی گرفت.
- بر مبنای «تئوری تباهیدگی» پنیر مفت در تله موش است! (اسلاید بعدی)

روایهای برخی مقامات اقتصادی!

- بدون بهبود مستمر فضای کسب و کار، تولید داخلی رونق یابد.
- **بدون انتصاب مدیران لایق، سودآوری داشته باشیم.**
- بدون فهم و آموزش کیفیت، محصول کیفی داشته باشیم.
- **بدون مبارزه بی امان با ائتلافها، محصول ارزان داشته باشیم.**
- بدون شفافیت اقتصادی، فساد اقتصادی کاهش یابد.
- **بدون اصلاح ساختار بانکها، نظام بانکی در خدمت اقتصاد باشد.**
- بدون شناخت فرایندهای تباهنده، فعالیتهای اقتصادی ما بالنده باشد.
- **و ...**

بخش سوم

مدلسازی مراحل مختلف جهش ارزی کشورمان
(تبدیل دو تجربه به یک مدل)

چالش جهش ارزی در ایران

- مسئله: هر چند سال یکبار جهش ارزی داریم.
- مقدار: افزایش حدوداً ۱۰۰۰۰۵ برابری ارز بطور روزانه در ایران
- علت اصلی: وجود فرایندهای تباهنده در اقتصاد و ...
- فازها: از ثبات اولیه تا ثبات مجدد ۷ مرحله قابل شناسایی است.

۱. هشدار یا پیش آگهی

۲. جهش اولیه

۳. هرج و مرج ارزی

۴. قیمت گذاری جدید

۵. اعتماد سازی

۶. تثبیت چند نرخ

۷. تلاش برای تک نرخ

فازهای شروع و خاتمه چالش ارزی

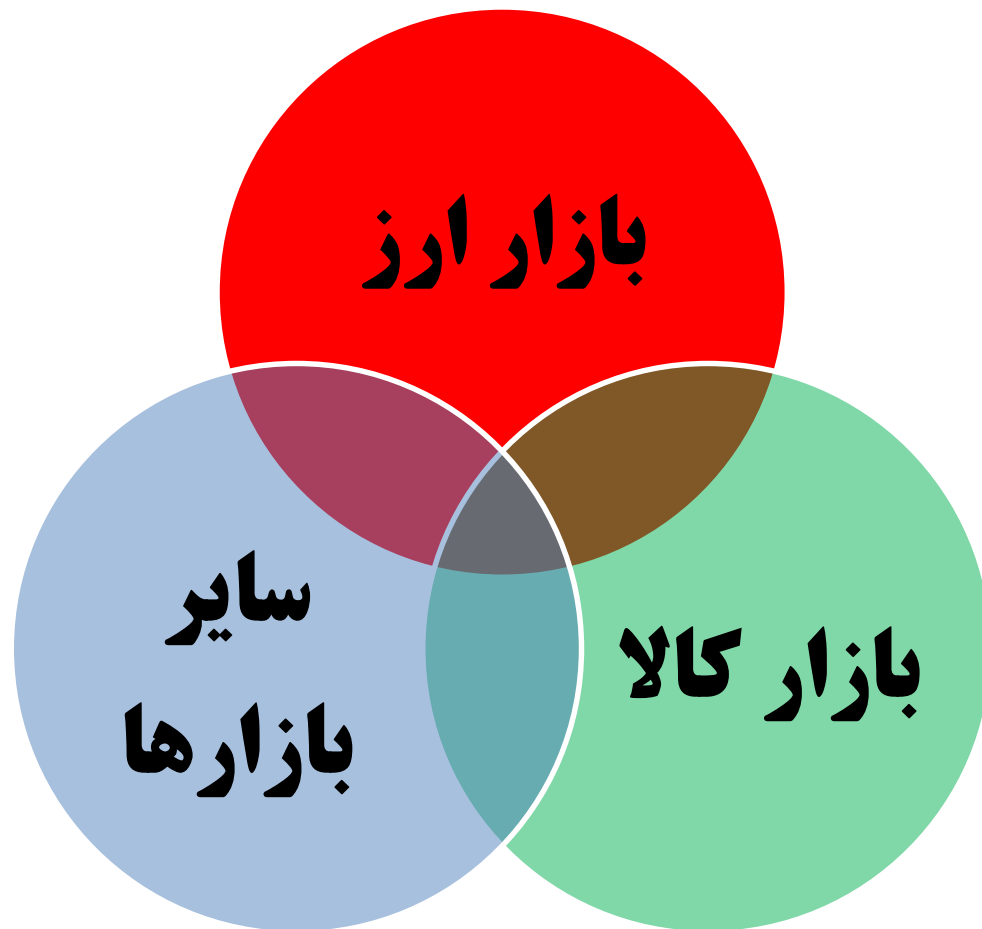
شماره فاز	عنوان فاز	مشخصات فاز	اقدامات دولت
فاز اول	- پیش آگهی	- نوسانات اندک - علایم اولیه خروج بازار ارز از ثبات	- انکار مقامات دولتی - فروش اندکی دلار و سکه در بازار
فاز دوم	- جهش قیمت ارز	- جهشهای ناگهانی و شوک آور قیمت ارز - انتشار شایعات	- سکوت مقامات - فروش بیشتر دلار و سکه در بازار
فاز سوم	- هرج و مرج بازار ارز	- گسترش ابهام - شروع اقدامات امنیتی ارزی	- تهدید و تحدید - ورود تعزیرات
فاز چهارم	- قیمتگذاری جدید	- قیمتگذاری تصادفی - قیمتگذاری محاسباتی - پذیرش قیمت‌های بازار	- رسمیت بخشیدن به بازار ثانویه ارزی (مرکز مبادله ارزی) - گروه بندی کالاها و خدمات ارزبر - اعلام جزییات سیاستهای جدید ارزی

فازهای شروع و خاتمه چالش ارزی

شماره فاز	عنوان فاز	مشخصات فاز	اقدامات دولت
فاز پنجم	- اعتماد سازی	- پاک کردن ابرهای ابهام - حساسیت اوضاع	- تلاش برای ارز رسانی به متقاضیان - هماهنگی با سایر دستگاهها
فاز ششم	- تثبیت چندنرخ	- پذیرش چندنرخ ارز - تثبیت تدریجی قیمت‌های جدید	- اعلام بسته های مکمل اقتصادی - کنترل و نظارت برای رفع نقایص
فاز هفتم	- ارز تک نرخ	- تلاش برای رسیدن بازار یک نرخ ارز	- مبارزه با فرایندهای تباهنده به منظور جلوگیری از افزایش مجدد نرخ ارز (بازسازی اقتصاد)

ارتباط میان بازارها

ارز، که یک پارامتر اثرپذیر بود حالا می شود اثرگذار

وضعیت بازار طلا و کالا در فازهای بحران ارزی

شماره فاز	عنوان فاز	سکه و طلا	کالا (برخی کالاها یکی دو فاز عقب هستند)
فاز اول	- پیش آگهی	- شروع خریدهای مازاد (تبدیل ریال به طلا)	- بازار عادی خرید و فروش کالا در بازار - شروع برخی تعارضات در بورس کالا
فاز دوم	- جهش ارزی	- پیشی گرفتن خرید از فروش - شروع فروش دولتی	- افزایش قیمت کالاها با درجه وابستگی بالا به ارز - افزایش تعارضات در بورس کالا - شروع فروش در بازار سیاه
فاز سوم	- هرج و مرج ارزی	- توقف تدریجی خرید و فروش - اعلام قیمتهای جدید بدون خرید و فروش	- تقاضای بیشتر در بازار - خودداری از فروش - تقویت تدریجی بازار سیاه
فاز چهارم	- قیمتگذاری جدید	- انتظار در بازار	- انتظار در بازار کالا - بحرانی شدن تعارضات در بورس - گسترش فضای شایعه و اتهام

وضعیت بازار طلا و کالا در فازهای بحران ارزی

شماره فاز	عنوان فاز	سکه و طلا	کالا (برخی کالاها یکی دو فاز عقب هستند)
فاز پنجم	اعتماد سازی	شروع با احتیاط خرید و فروش	شروع با احتیاط خرید و فروش سیاست گذاری برای رفع تعارضات در بورس کالا اختفا و احتکار
فاز ششم	تثبیت چندنرخ	رشد تدریجی خرید و فروش پیشی گرفتن فروش از خرید	افزایش تدریجی خرید و فروش افزایش نسبی یا سرسام آور قیمتها نقدینه خواهی بنگاهها احتمال کمبود برخی کالا در بازار احتمال شکل گیری رانتهای جدید نیاز به اجرای مجدد هدفمندی
فاز هفتم	ارز تک نرخ	عادی شدن خرید و فروش (مطابق با نیاز)	عادی شدن بازار کالا

فاز پنجم: اعتماد سازی

- ۱- ارزش رسانی به همه متقاضیان کالا و خدمات در چارچوب مقررات جدید
- ۲- کمک به تامین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی
- ۳- اطلاع رسانی مستمر از وضعیت ارزش در بازار
- ۴- کنترل و هدایت بازار کالا بویژه کالاهای یارانه ای
- ۵- مدیریت دقیق تر بورس کالا (حل تعارضات به نفع مردم)
- ۶- تنظیم سیاستهای تعرفه ای (رونق بخشیدن به تولید و اطمینان از وفور کالا در بازار)
- ۷- هماهنگ کردن مقررات صادرات و واردات (ممنوعیتهای موردی)

فاز ششم: تثبیت ارزش چند نرخی

- ۱- جلوگیری از احتکار و اختفا
- ۲- رعایت سیاست وفور کالا (رصد مرتب موجودی کف بازار، کالا ثبت سفارش شده، کالای دیپوی شده در گمرک و انبارها، ذخیره سازی کالای اساسی)
- ۳- تسهیل پیچیدگی در امر واردات و صادرات
- ۴- حمایت از افتادگان صنعتی پس از فرونشست طوفان ارزی (بنگاههای آسیب دیده و در معرض نابودی)
- ۵- حمایت موثر از همه دهکهای پایین جامعه (اقشار حقوق بگیر، مستمری بگیر، بیکار و ...)
- ۶- بازگشت حداکثری ثروتهای بادآورده ناشی از رانت ارزی به بیت المال
- ۷- هماهنگ کردن سیاستهای مالیاتی (ثروت باد آوردهها و ثروت باد بردهها)
- ۸- جلوگیری از رانت خواری مجدد از طریق کالاهای مشمول ارز ارزان (فروش به قیمت آزاد، صادرات مجدد، احتکار و ...) و برنامه ریزی برای رساندن آنها به گروههای هدف (احتمالا باید سراغ هدفمندی یارانهها، صدور کارت تامین اجتماعی و امثال آن رفت)
- ۹- اصلاح و تعدیل گروه بندی کالاها
- ۱۰- جلوگیری از انحصار در بازار

فاز هفتم: رسیدن به ارز تک نرخی

۱. ارز به طور متوسط و با استفاده از روش محاسباتی بسیار بسیار ساده هر روز حدودا ۱.۰۰۰۰۵ برابر می شود.
۲. مهمترین دلیل کاهش نرخ پول ملی وجود فرایندهای تباهنده است (جهش ارزی نتیجه یک تصمیم یا اقدام مخرب و سوءتدبیر نیست بلکه نتیجه صدها تصمیم تباهنده است)
تباهنده: تذبذب در بکارگیری و اهمال در هدایت و نظارت بر داراییهای هدف (همگانی)
۳. اداره کشور بسیار گران انجام می شود (دست دولت در جیب مردم است) باید کم هزینه کار کرد
۴. سراغ نقدینگی سرکش، عدم هدایت نقدینگی، نقش و جایگاه نامناسب بانکها در اقتصاد رفت.
۵. وضعیت کسری بودجه دولت، انتشار اوراق قرضه، وضعیت حساب سرمایه، تراز تجاری، وضعیت بازارهای متشکل و غیرمتشکل پولی و ... را سامان داد.
۶. وجود تحریمها و دشمنی های دامنه دار ، موجب بالا بردن سطح ریسک و نااطمینانی در اقتصاد کشور است.
۷. مشکلات ساختاری، ناکافی بودن سامانه ها و شفافیت، نیاز به هماهنگی و فرماندهی آگاه و با اقتدار دارد.
۸. نیاز به اخذ دیدگاه کارشناسی، وضعیت اطلاع رسانی، حضور بیشتر فعالان اقتصادی و مردم و اعتماد به آنان است.

بخش آخر

جمع بندی

برخی از گزاره‌های زیر با احتمال بالایی ناقص هستند: (جمع‌بندی در ابهام!)

- بانک مرکزی مسئول قیمت ارز است.
- تحریمها منجر به افزایش قیمت ارز شده است.
- بازار ثانویه ارز، می‌تواند قیمت ارز را برگرداند.
- دولتها در مورد کاهش نقدینگی برنامه دارند و جدی هستند.
- فرایندهای تباهنده که منابع خدادادی کشور را تباہ می‌کنند، مه‌ار می‌شوند.
- عمل کردن به فازهای هفتگانه چالش ارزی، مشکلات ارزی را حل می‌کند.
- وضعیت اقتصاد ما در تحریم، حال بیمار دیالیزی را می‌ماند که تصادف هم کرده.
- نقدینگی مین زیر چرخ اقتصاد ماست که ضامنش دست تحریمها هم هست.
- GDP ظرف اقتصاد است و نقدینگی مظروف آن. نقدینگی مازاد با مچاله شدن مجبور است در آن ظرف، خانه کند. (کاهش ارزش پول ملی)
- این ارائه مورد توجه قرار گرفت و برخی از ریشه‌های افزایش قیمت ارز را بحث کرد!!

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا جَبْرٍ هَذَا

اللهم عجل لوليك الفرج

خدایا چنان کن سرانجام کار

تو خوشنود باشی و ما رستگار